

ДЕКЛАРАЦІЯ

ПРО ВІДНОВЛЕННЯ ПРОФІЛЬНОЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ НА ДЕОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ УКРАЇНИ

Проголошена на тематичній нараді директорів закладів позашкільної освіти обласного підпорядкування 26 жовтня 2023 року.

Преамбула

Беручи до уваги, що відповідно до Декларації прав дитини, Конституції України, законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», всі діти України мають право на творчу самореалізацію та інтелектуальний, духовний і фізичний розвиток;

беручи до уваги, що розвиток здібностей та обдарувань вихованців, учнів і слухачів, задоволення їх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні, переважно, реалізується в закладах позашкільної освіти;

беручи до уваги, що позашкільна освіта є складовою системи безперервної освіти України;

беручи до уваги, що в умовах повномасштабної збройної агресії росії проти України, саме заклади позашкільної освіти стали основним середовищем з запровадження заходів національно-патріотичного спрямування та формування національної свідомості підростаючого покоління;

беручи до уваги негативні тенденції щодо реформування (закриття, злиття та об'єднання) закладів позашкільної освіти в окремих регіонах України, без врахування специфіки та відмінності окремих (профільних) напрямів позашкільної освіти та їх значення для розвитку дітей, запитів батьків, окремих громад і регіонів та України в цілому, які супроводжуються рішеннями з недотриманням норм та законів України, її міжнародних зобов'язань щодо дотримання прав дітей на самовизначення та самореалізацію;

враховуючи складну соціально-економічну, безпекову, демографічну, екологічну ситуації та інші виклики, які будуть в деокупованих регіонах України;

беручи до уваги, що розвиток деокупованих територій буде потребувати значних ресурсів, у тому числі людських, а повернення ВПО, особливо сімей з дітьми шкільного віку, буде потребувати повноцінного поновлення в них закладів освіти, включаючи профільні заклади позашкільної освіти;

беручи до уваги значний потенціал позашкільної освіти як соціокультурного явища та ресурсу для стійкого розвитку громад;

беручи до уваги, що всі органи влади в Україні зобов'язані давати дітям краще, що ми маємо сьогодні та на майбутнє, включаючи позашкільну освіту

НАРАДА ДИРЕКТОРІВ ОБЛАСНИХ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНОГО НАПРЯМУ

проголошує основні принципи відновлення профільної позашкільної освіти на деокупованих територіях:

Принцип 1. Безпечності освітнього середовища. З метою забезпечення безпечного середовища в поза навчальний час, організації досліджень, відпочинку, проведення заходів, дозвілля та відпочинку учнівської молоді, органам місцевого самоврядування, спільно з ДСНС, за можливості, слід забезпечити пріоритетне якісне розмінування в межах населеного пункту та/або прилеглого до нього, щонайменше, одного природного об'єкту.

Принцип 2. Всі діти дошкільного та шкільного віку (заклади, які надають загальну середню освіту) мають право на доступ до якісної позашкільної освіти, незалежно від місця їх перебування (навчання).

Принцип 3. Відновлення повноцінної системи освіти областей і територіальних громад повинно передбачати обов'язкове відновлення позашкільної освіти з використанням різноманітних організаційних форм, які би забезпечували рівний доступ дітей до всіх її напрямів (профілів).

Принцип 4. Всі напрями (профілі) позашкільної освіти повинні мати обласні координаційні центри (профільні обласні ЗПО), які повинні бути збережені на деокупованих територіях. Обласні ОВА та Управління (Департаменти), відповідальні за освіту в деокупованих областях, повинні сприяти зміцненню ресурсної бази обласних профільних ЗПО; забезпечити рівний доступ до неї учнівської молоді всіх громад та сприяти збільшенню мережі гуртків (творчих об'єднань) обласних профільних ЗПО на базі закладів освіти малих громад, переважно в сільських районах (щонайменше на перехідний період).

Принцип 5. Органам місцевого самоврядування та управління освітою територіальних громад, з урахуванням стану закладів освіти та демографічної ситуації, на перехідний період, слід передбачити запровадження різноманітних організаційних форм позашкільної освіти (клуби, учнівські лісництва, агрооб'єднання, позашкільний підрозділ, екологічний загін, дитяча громадська екологічна організація, зелені класи, куточки живої природи тощо); заключати договори з обласними профільними ЗПО про творчу співпрацю, організаційно-методичний супровід, відкриття гуртків (творчих об'єднань) цих ЗПО на базі закладів освіти цих громад; розвивати інші види позашкільної та позакласної роботи з учнівською молоддю, включаючи участь в масових заходах та акціях, конкурсах, практичній природоохоронній роботі; розробити комплексні перспективні програми (моделі) розбудови та розвитку позашкільної освіти в громадах (ЗПО, позашкільні підрозділи, опорні ЗЗСО, кластери тощо).

Принцип 6. При залученні міжнародної донорської допомоги на відновлення закладів освіти громад, використовуючи принцип «відродити краще ніж

було», обов'язково передбачити і розвиток позашкільної освіти. Для цього передбачити написання проектів з грантової дороги саме на розвиток цього напрямку освіти з залученням різноманітних міжнародних фондів, які опікуються питаннями екології, захисту тварин, «зеленого переходу», біологічного агробізнесу тощо.

Принцип 7. Враховуючи Європейський вимір розвитку України та пріоритетність екологічної освіти в Європейському Союзі, передбачити обов'язковість запровадження різноманітних форм екологічної освіти, залучення учнівської молоді до розробки, написання та реалізації проектів стійкого розвитку громад, озеленення та створення рекреаційних зон, сучасного агробізнесу, роздільного сортування сміття, енергоефективності, зменшення наслідків та адаптації до зміни клімату тощо.

Принцип 8. Враховуючи наслідки екоциду, який створили російські окупанти на тимчасово окупованій території та в прифронтових районах, передбачити обов'язкове створення при закладах освіти об'єднань учнівської молоді, які в перспективі (враховуючи безпекову складову) сприятимуть їх подоланню: учнівські лісництва (ланки, гуртки, сезонні об'єднання), волонтерські природоохоронні загони, дослідники об'єктів ПЗФ тощо.

Принцип 9. З метою самозабезпечення, організації здорового харчування та сприяння розвитку громад на основі сучасних, перспективних та екологічно щадних технологій агробізнесу, передбачити в закладах освіти сільських районів створення навчально-виробничих агрооб'єднань учнівської молоді з залученням відповідної грантової допомоги.

Принцип 10. З метою зменшення наслідків посттравматичного стресового розладу, збереження ментального здоров'я та забезпечення безпечного оздоровлення дітей на деокупованих територіях, забезпечити організовані форми проведення відповідних заходів за межами цих областей, в безпечних регіонах України. З цією метою широко запроваджувати систему профільних екологічних таборів, зборів, виїзних регіональних конкурсів тощо. Для надання цьому процесу стійкості та послідовності широко запроваджувати практику відповідних договорів між областями та громадами України.

Принцип 11. З метою швидкого та ефективного відновлення профільної позашкільної освіти еколога-натуралістичного напрямку широко використовувати можливості волонтерського проекту «Щире серце натураліста» (робоча назва проекту).

Принцип 12. В умовах обмеження педагогічних кадрів, на першому етапі відновлення профільної позашкільної освіти, широко долучати до цього процесу можливості обласних ЗПО, науковців, фахівців, місцевих вчителів, батьків, волонтерів та ветеранів війни (у тому числі за змішаною формою навчання та з використанням дистанційних технологій).

Виходячи з вищезазначеного (задекларованих принципів) Нарада директорів обласних закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку, враховуючи, що при проведенні деокупації окремих територій, органи місцевого самоврядування будуть задіяні у вирішенні великого обсягу завдань та викликів, рекомендує:

- Довести «Декларацію про відновлення профільної позашкільної освіти на деокупованих територіях» до Міністерства освіти і науки України;
- На підставі окремих принципів Декларації підготувати:
 - звернення до обласних військових адміністрацій та Управлінь (Департаментів), відповідальних за освіту, щодо шляхів та принципів відновлення профільної позашкільної освіти в деокупованих областях;
 - звернення до органів самоврядування та управління освітою громад, які підлягають деокупації, щодо шляхів відновлення профільної позашкільної освіти та ресурсної бази щодо надання організаційно-методичного супроводу цього процесу (методичні рекомендації, розробки, програмне забезпечення, електронні видання, відеоресурси тощо).